

**Česká školní inspekce
Královéhradecký inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIH-741/19-H

Název	Základní škola Bratří Čapků, Úpice, Komenského 151, okres Trutnov
Sídlo	Komenského 151, 542 32 Úpice
E-mail	zakouril@zsbcupice.cz
IČ	47463996
Identifikátor	600101941
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Martin Zakouřil
Zřizovatel	město Úpice
Místo inspekční činnosti	Komenského 151, 542 32 Úpice
Termín inspekční činnosti	12. 11. - 14. 11. 2019

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů dle § 174 odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školních vzdělávacích programů a jejich souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem dle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona.

Charakteristika

Základní škola Bratří Čapků, Úpice, Komenského 151, okres Trutnov vykonává činnost základní školy, školní družiny, školního klubu a školní jídelny. V době inspekční činnosti se v 16 třídách základní školy vzdělávalo 311 žáků. K pravidelné denní docházce do školní družiny bylo ve třech odděleních zapsáno 89 účastníků zájmového vzdělávání. Činnost školního klubu byla organizována pro 80 účastníků zájmového vzdělávání. Vzdělávací nabídka a informace o činnosti školy jsou prezentovány na webových stránkách školy.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel školy působí ve své funkci od roku 2002. V koncepčních dokumentech stanovil cíle částečně zohledňující stav a potřeby školy, ale neupřesnil konkrétní kroky a prostředky k jejich naplnění. Strategický dokument „Koncepce o vývoji školy do roku 2022“ pouze okrajově zohledňuje aktuální specifika školy, tj. narůstající počet žáků ze sociálně znevýhodněného nebo málo podnětného sociokulturního prostředí a jejich přetrvávající slabé vzdělávací výsledky. V koncepci není jednoznačně formulován postup školy při předcházení a řešení školní neúspěšnosti. Dlouhodobá koncepce není dále rozpracovávána do střednědobých plánů. Krátkodobé záměry mají pak spíše charakter kalendářního přehledu doplněného organizačními opatřeními. Ředitel školy delegoval kompetence na svého zástupce a další pedagogické pracovníky vykonávající specializované činnosti. Rozdělení pravomocí nebylo vždy jednoznačné a konkrétní. Plnění úkolů a povinností vyplývajících z těchto oprávnění bylo nesystematické, formální. Důsledkem uváděných skutečností byla pochybení v činnosti školního poradenského pracoviště a s nimi související nenaplňování podpůrných opatření při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu doporučeném školskými poradenskými zařízeními. Dalším dopadem výše uváděného nejasného rozdělení kompetencí bylo ne zcela funkční předávání informací o prospěchu a o chování žáků mezi vedením školy a pedagogy i mezi pedagogy z 1. a 2. stupně navzájem, a to i navzdory pravidelným poradám všech zmiňovaných aktérů.

Nedostatky byly shledány ve vedení povinné dokumentace. Četné rezervy byly patrné v nastavení řídicích a kontrolních mechanismů. Vedení školy pravidelně nevyhodnocuje naplňování výstupů daných školními vzdělávacími programy a průběžně se nezabývá sjednocováním hodnocení žáků. Kontrolní činnost vedoucích pracovníků byla zaměřena především na kvalitu výuky začínajících učitelů, u dalších pedagogů probíhaly hospitace v menší míře. Analýzou dokumentace z hospitační činnosti bylo zjištěno, že vedení školy neposkytuje všem učitelům pravidelnou zpětnou vazbu důležitou pro cílené zkvalitnění výchovně vzdělávacího procesu. Ředitel školy při pohospitačním rozhovoru s učitelem prokázal nejen schopnost pojmenovat klady a zápory viděné ve výuce, ale i dovednost sdělit informace důležité pro další profesní rozvoj pedagoga. V hospitačních záznamech doporučení ke zlepšení práce konkrétního učitele v dalším období zaznamenána nejsou.

Ředitel školy přijímá k základnímu i zájmovému vzdělávání všechny zájemce bez známek jakékoli diskriminace. Z organizačních důvodů byla ze dvou prvních tříd vytvořena jedna druhá třída. Vzhledem k vysokému počtu žáků a s ohledem na zachování kvalitních podmínek vzdělávání, jsou v této třídě děleny hodiny českého jazyka, matematiky i některých dalších předmětů.

Prostorové, materiální a technické podmínky školy jsou na dobré úrovni, umožňují naplnění stanovených cílů vzdělávání v plném rozsahu. Výuka je realizována v 16 kmenových učebnách. Ve škole jsou 2 počítačové učebny, chemická laboratoř, učebna fyziky, cvičná kuchyňka, dílna na šití. V době hospitační činnosti procházela rekonstrukcí školní dílna

pro výuku pracovních činností. Škola disponuje dvěma tělocvičnami. Učebny jsou vybaveny informačními technologiemi, po celé budově je nainstalován bezdrátový internet.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Ve výuce na 1. stupni bylo možné vysledovat spíše shodné znaky, metody výuky na stupni 2. byly naproti tomu více různorodé.

Většina hospitovaných hodin na 1. stupni byla vyučujícími kvalitně připravena a promyšlena, přátelský a vstřícný přístup pedagogů se pozitivně odrazil v komunikaci se žáky. Učitelé na začátku hodiny pokaždé stanovili její cíl, někteří podrobněji rozvedli aktivity, které budou ve vyučovací hodině probíhat. Přestože byla převážně uplatňována výuka frontální, většina pedagogů účinně střídala rozmanité činnosti, žáci byli dostatečně motivováni a aktivní. Skupinová práce nebo práce ve dvojicích byly využívány minimálně. Posouzení práce žáků prováděné v průběhu hodin bylo obvykle pozitivní, mělo slovní formu a žáky povzbuzovalo. V některých sledovaných hodinách chybělo účinné zařazení relaxačních chvil, což se negativně promítalo do soustředěnosti žáků. Didaktická technika byla více používána pedagogy, méně časté bylo její efektivní užití všemi žáky. Používání názorných pomůcek bylo spíše sporadické. Diferenciace učiva u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a kvalitní spolupráce asistenta pedagoga s vyučujícím byly zaznamenány pouze ojediněle. Podpora asistenta pedagoga směrem k žákovi spočívala ve stimulování žákovy pozornosti, dovysvětlení učiva. Ojedinělá, byť z hlediska didaktického a metodického zdařilá, byla situace, kdy se žákům se speciálními vzdělávacími potřebami věnoval učitel a asistent pedagoga pracoval v tentýž čas se třídou. V závěru většiny hospitovaných hodin vyučující krátce shrnuli probírané učivo. K sebehodnocení žáci vedeni nebyli.

Výuka na 2. stupni probíhala v přátelské pracovní atmosféře, nebyly zaznamenány problémy s chováním žáků či přijetím autority učitele, ani žádný komunikační problém mezi učiteli a žáky. Pedagogové byli na výuku dobře připraveni, výuka byla promyšlená. Učitelé vždy v úvodu sledovaných hodin seznamovali žáky s konkrétními cíli, které korespondovaly s cíli stanovenými školním vzdělávacím programem a které zároveň vycházely z dosavadních znalostí a dovedností žáků. Ve většině hospitovaných hodin převládala frontální výuka, která jen v ne příliš četných případech byla efektivní, doplňována samostatnou prací žáků a řízeným rozhovorem. Moderní formy a metody výuky byly využívány jen výjimečně a jejich provedení bylo spíše formální, než aby naplňovalo znaky dané metody. Většina hospitovaných hodin byla výkladová, a sice s dominantním postavením učitele a menším podílem aktivity žáků. Pedagogové předkládali ucelené poznatky, po žácích nevyžadovali samostatné vyhledávání či zpracování informací. Naopak v několika hodinách vyučující výrazně podněcovali žáky k tvořivému myšlení, podporovali jejich sebevědomí, zařazovali průběžnou pochvalu, uváděli příklady z reálného života, kladli otevřené otázky. Z didaktického hlediska nedocházelo ve většině hospitovaných hodin k diferenciaci nároků a požadavků podle rozdílných možností a schopností žáků. V některých hodinách byly účelně zařazeny demonstrační pokusy, které vhodně podpořily propojenost probíraného učiva s realitou. V těchto hodinách byli zdařile do výuky aktivně zapojeni všichni žáci. Nedostatkem výuky bylo pouze minimální využívání didaktické techniky. Přestože byla ve třídách k dispozici, ani v nabízejících se případech nebyly ve většině hospitovaných hodin jejím prostřednictvím informace předány. Pokud bylo naplnění cíle hodiny hodnoceno, pak pouze učitelem. Shrnutí probíraného tématu ve spolupráci se žáky ve většině hodin neprobíhalo. Společným rysem navštívených hodin byla absence formativního hodnocení a sebehodnocení žáků. Pouze někteří vyučující se snažili dát žákům prostor

k samostatnému zpracování informací, jen v jedné hodině vedl učitel žáky k sebereflexi. Míra zapojení asistentek pedagoga měla rozdílnou úroveň. Někdy spočívala v pomoci konkrétním žákům nebo v podpoře jejich výkonu, někdy nebyl asistent ve výuce přínosným ani pro žáky ani pro učitele. Vyučující se prostřídal s asistentem pedagoga u práce se žákem se speciálními vzdělávacími potřebami a u práce s celou třídou pouze výjimečně.

Pozitivním přínosem zájmového vzdělávání byl vstřícný a přátelský přístup vychovatelek, jejichž cílem byla především podpora osobnostního rozvoje všech žáků s ohledem na jejich individuální potřeby a možnosti. Zařazováním motivačních soutěží a her, využíváním městského hřiště a školní tělocvičny byl zajišťován dostatečný rozvoj pohybové a tělesné zdatnosti žáků. Rozvoj sociálních a komunikačních kompetencí žáků je výrazně podporován táborovou činností. Školní klub byl převážně navštěvován žáky 2. stupně. Jeho hlavní funkcí je nabídka vhodného prožití volného času žáků v době po skončení výuky. Významnými aktivitami školního klubu podporujícími vzájemné vztahy žáků jsou tzv. víkendovky, netradiční soutěže a prázdninový pobyt u moře.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Vzdělávací výsledky jsou pedagogy průběžně monitorovány a ověřovány, ke zjišťování pokroku žáků využívají zpravidla ústní či písemné prověřování znalostí. Škola nemá zavedený cílený systém práce se vzdělávacími výsledky, zabývá se jimi pouze formálně, spíše nahodile, adekvátní opatření nejsou přijímána. Počet neprospívajících žáků za poslední dva školní roky vzrostl. Škola nemá zavedený systém autoevaluace, hodnocení vzdělávacího procesu probíhá nesystematicky, bez jakéhokoliv dopadu na zkvalitňování vzdělávacích výsledků žáků. Konkrétní a trvalé postupy ke zvýšení úspěšnosti žáků nebyly zřejmé. Někteří vyučující nabízejí žákům možnost doučování či opětovného vysvětlení probíraného učiva. Ve škole je kladen důraz na domácí přípravu a domácí úkoly, a to bez znatelné tolerance k odlišným podmínkám žáků pocházejících z méně podnětného prostředí. Pouze v některých případech do procesu vstupuje Oblastní charita Trutnov - Zvonek pro rodinu nabízející podporu přímo v rodinném prostředí. Žáci s dobrými studijními výsledky se pravidelně účastní rozličných vědomostních soutěží, předmětových olympiád, dovednostních soutěží. Výsledky těchto aktivit jsou prezentovány v prostorách školy.

Náhodnou kontrolou vzorku žákovských knížek, pozorováním v hospitovaných hodinách a rozhovory s pedagogy bylo ověřeno, že učitelé dodržují pravidla školního řádu a žáky hodnotí v přiměřené frekvenci na základě jejich písemného či ústního projevu. Informace o průběhu a výsledcích vzdělávání získávají zákonní zástupci rovněž na třídních schůzkách nebo při osobních konzultacích ve škole.

Chod školního poradenského pracoviště zajišťuje ředitel školy v součinnosti s výchovnou poradkyní, školní metodičkou prevence a školní psycholožkou. Poradenský tým školy nepracuje zcela systematicky, kompetence jednotlivých členů nejsou jasně vymezeny, ačkoli narůstající počet žáků z málo podnětného sociokulturního prostředí klade zvýšené nároky na kvalitu služeb školního poradenského pracoviště. Administrace podkladových dokumentů žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je prováděna. Ve zpracování individuálních vzdělávacích plánů a především ve vyhodnocování úspěšnosti nastavených podpůrných opatření byly zřejmé nedostatky. Ty jsou odrazem celkově nižší míry zainteresovanosti jednotlivých vyučujících na efektivní práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Naproti tomu předmět speciálně pedagogické péče a logopedická péče byly vedeny erudovaně s důrazem na individualizaci výuky a velikým zájmem o podporu, rozvoj a posun žáků. Prevence rizikového chování je uskutečňována prostřednictvím četných sportovních aktivit a zájmových činností. Přesto se ve škole

opakovaně vyskytují negativní projevy chování. Ty jsou řešeny dle závažnosti, a to obvykle ve spolupráci se školní metodičkou prevence, školní psycholožkou a zákonnými zástupci žáků. Škola má nastavený bodový systém založený na tzv. přestupkových a plusových bodech. Prostřednictvím tohoto systému se ale škola v důsledku zaměřuje spíše na represii než na identifikaci příčin nepatřičného chování. Opatření přijatá k předcházení a potažmo nápravě nevhodného chování nejsou jednoznačně stanovena, tudíž nelze posoudit jejich účinnost ani preventivní dopad na žáka. Vedení školy úzce spolupracuje při řešení výchovných a vzdělávacích problémů žáků s odbornými pracovišti. Všem výše uvedeným aktivitám schází koncepčnost, promyšlenost, stanovení jednotných postupů a kroků při řešení problematických jevů.

Vycházejícím žákům a jejich zákonným zástupcům jsou v oblasti kariérového poradenství poskytovány informace ohledně možností dalšího studia. Škola pro žáky organizuje exkurze do firem, středních odborných škol, na úřad práce apod.

Škola je otevřeným subjektem, spolupracujícím se zřizovatelem, zákonnými zástupci žáků, místními organizacemi. Oblíbené jsou tradiční tvořivé dílny (podzimní, vánoční, velikonoční), jejichž společným znakem je hojná účast žáků i jejich rodinných příslušníků. Škola rozvíjí účinné partnerství s místními mateřskými školami v rámci přípravy budoucích žáků školy. Dlouhodobě a pravidelně pořádá soutěže ve sběru starého papíru i léčivých bylin, věnuje pozornost aktivitám spojeným s environmentálními tématy. Nabídka sportovního vyžití pro žáky je školou organizována a zajišťována v nebývalé šíři. Činnost školy je prezentována nejen na sportovních soutěžích a účastí v soutěžích a olympiádách vědomostních, ale také na stránkách školního časopisu a prostřednictvím krátkých reportáží školní televize, které připravují sami žáci. Výše uvedené aktivity podporují rozvoj osobnosti a klíčových kompetencí žáků.

Závěry

Vývoj školy

- Od poslední inspekční činnosti došlo ke zkvalitnění technického vybavení tříd (interaktivní tabule, počítače). Ve škole narůstá počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků s odlišným sociálním zázemím.

Silné stránky

- Škola poskytuje hodiny speciálně pedagogické péče a logopedické péče na velmi vysoké úrovni, výuka v těchto hodinách byla v maximální možné míře individualizována.
- Škola výrazně podporuje účast talentovaných žáků v předmětových soutěžích a olympiádách, v dovednostních soutěžích.
- Žáci mají možnost využívat pestrou nabídku volnočasových aktivit pořádaných základní školou, školní družinou a školním klubem.
- Školní družina pravidelně organizuje pro žáky letní tábor.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Charakteristickým rysem výuky je převaha frontálního způsobu práce, který ve většině hospitovaných hodin nebyl efektivní.
- Žáci nebyli vedeni k principům kritického myšlení, k samostatnému vyhledávání informací a jejich následnému zpracování.

- Ve většině hospitovaných hodin neproběhlo vyhodnocení stanoveného cíle vyučovací hodiny, a to ani učitelem ani žáky.
- Činnost školního poradenského pracoviště není systematická, chybí jasné rozdělení kompetencí jednotlivých členů a vyhodnocování účinnosti přijímaných opatření.
- Vedení školy dostatečně nesleduje součinnost vyučujících s asistenty pedagoga při vzdělávání.
- Škola neakceptuje u všech žáků podpůrné opatření ve formě individuálního vzdělávacího plánu v souladu s doporučením školského poradenského zařízení.
- Vyučující při vzdělávání jen minimálně diferencují obtížnost úkolů, pouze výjimečně pracují se žáky individuálně a v malých skupinách.
- Škola realizuje preventivní aktivity k minimalizaci rizikového chování žáků bez systematického vyhodnocování jejich účinnosti.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Orientovat další vzdělávání pedagogických pracovníků do oblasti moderních forem výuky.
- Seznámit se se specifiky vzdělávání žáků ze sociálně znevýhodněného a méně podnětného prostředí a uplatňovat tyto přístupy v běžné výuce.
- Věnovat větší pozornost diferenciaci výuky, a to nejen směrem k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, žákům ze sociálně znevýhodněného prostředí, ale i k žákům nadaným.
- Zaměřit se na kvalitní zpracování individuálních vzdělávacích plánů, jejich účelné využití a pravidelné vyhodnocování cílů definovaných v konkrétních vyučovacích předmětech.
- Zvýšit kvalitu spolupráce vyučujících s asistenty pedagoga při přípravě výuky, její realizaci i vyhodnocování.
- Ve větší míře efektivně využívat ve vyučovacích hodinách didaktickou techniku.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy ve lhůtě do 15 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Královéhradecký inspektorát, Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.h@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení ze dne 8. 10. 2019
2. Zřizovací listina vydaná městem Úpice ze dne 3. 5. 2001 včetně dodatku č. 1 ze dne 27. 6. 2018 a č. 2 ze dne 12. 10. 2019
3. Rozhodnutí Krajského úřadu Královéhradeckého kraje ve věci návrhu na zápis změny v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízení, čj. KUKHK-19586/SM/2016-4, s účinností od 1. 9. 2016 ze dne 16. 6. 2016
4. Jmenování do funkce ředitele školy ze dne 29. 7. 2018 s účinností od 1. 8. 2018
5. Školní řád základní školy, vnitřní řády školní družiny, školního klubu a školní jídelny platné ve školním roce 2019/2020
6. Třídní knihy vedené ve školním roce 2019/2020 (vzorek)
7. Žákovské knížky vedené ve školním roce 2019/2020 (vzorek)
8. Doklady o dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků a osvědčení o absolvování akcí dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků za školní roky 2018/2019 a 2019/2020
9. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků platný na školní rok 2019/2020
10. Dokumentace k zajištění bezpečnosti žáků (včetně knih úrazů) vedená ve školních letech 2018/2019 a 2019/2020
11. Dokumentace k hodnocení materiálních a finančních podmínek školy za školní roky 2018/2019 a 2019/2020
12. Záписy z pedagogické rady vedené ve školních letech 2018/2019 a 2019/2020
13. Přehledy výchovně vzdělávací práce školní družiny vedený ve školním roce 2019/2020
14. Plán činnosti na školní rok 2019/2020
15. „Koncepce o vývoji školy do roku 2022“
16. Minimální preventivní program pro školní rok 2019/2020
17. Školní vzdělávací programy pro základní, zájmové vzdělávání platné ve školním roce 2019/2020
18. Plán pedagogické podpory platný ve školním roce 2019/2020
19. Výroční zprávy za školní roky 2018/2019, 2018/2017
20. Školní matrika žáků (vzorek) vedená ve školním roce 2019/2020
21. Záznamy ředitele školy z hospitační činnosti za školní roky 2018/2019 a 2019/2020
22. Dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami žáků včetně individuálních vzdělávacích plánů vedená ve školním roce 2019/2020

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Královéhradecký inspektorát, Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.h@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Monika Patzáková, školní inspektorka, vedoucí inspekčního týmu	M. Patzáková v.r.
Mgr. Martina Bělková, školní inspektorka	M. Bělková v.r.
Mgr. Lenka Hašlová, školní inspektorka	Hašlová v.r.
Mgr. Ivana Bečková, školní inspektorka	Bečková v.r.
Mgr. Pavlína Zahradníková Štěpánková, školní inspektorka	Zahradníková v.r.
Bc. Zuzana Šarounová, kontrolní pracovnice	Šarounová v.r.

V Hradci Králové 13. 12. 2019

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Martin Zakouřil, ředitel školy	Zakouřil v.r.
--	---------------

V Úpici 18. 12. 2019